

Domedagsprofetiorna från kalla kriget har försvunnit. Dessa ersätts av nya mer oberäknliga hotbilder. USA fruktar fanatiska islamister beväpnade med kärnvapen som rymts i väskor.

Resväsksbomber

AV PATRIK M NYLUND

DEN 7 AUGUSTI 1998 GAV Osama bin Laden världen ett visitkort i form av våldsamma bombattentat mot USA:s ambassader i Kenya och Tanzania. Med ett bokslut på över 200 döda och kring 5000 skadade framstod klart och tydligt hans specialitet. -Storskalig terrorism.

Mindre än två år senare är den saudiske miljonären världens mest jagade man. Enligt Jessica Stern, före detta avdelningschef för Vita Husets National Security Council / Nuclear Smuggling Interagency Group, finns det en god anledning. Hon menar att terroristerna inom bin Ladens nätverk snart kommer att övervinna de tekniska, politiska, moraliska och organisatoriska utmaningarna. Utmaningar vanligtvis förknippade med massförstörelsevapen. Detta faktum i kombination med bin Ladens starka övertygelse skapar ett amerikanskt säkerhetsproblem med internationella implikationer.

I mars 1995 publicerade den ökända amerikanska tidningen Soldier of Fortune en artikel om en arrestering för kärnvapensmuggling i Litauen. Det som gjorde smuggelförsöket värt extra uppmärksamhet var att bomberna var tillräckligt små för att få plats i en ryggsäck. Enligt artikeln skulle vid ett tidigare tillfälle identiska kärnvapen ha nått Irak och Nord Korea. Eftersom denna publikation inte åtnjuter någon större respekt uppmärksammades inte nyheten avsevärt.

SOMMAREN 1997 berättade den före detta ryska generalen Alexander Lebed, för en amerikansk kongressdelegation, att han under sin tjänstgöring vid Kreml inventerat Rysslands arsenal av så kallade resväsksbomber. Dessa taktiska kärnvapen (RA-115), som väger 30-50 kilo med en sprängverkan på över 1000 ton TNT, kan aktiveras på 20-30 minuter utan

hemliga koder och är tillräckligt små för att få plats i en resväska. Av totalt 132 tillverkade hade Lebed endast lokaliserat 48. Var de resterande 84 fanns visste han inte.

Rent tekniskt sett var Lebeds avslöjande inget nytt. Även USA tillverkade på 1960-talet hundratals små taktiska kärnvapen, The Special Atomic Demolition Munition. Dessa vägde 40-50 kilo och hade en sprängverkan på cirka 1000 ton TNT. Även dessa rymdes i en väska.

Rysslands regering nekade först till Lebeds påstående. Så småningom medgav den emellertid att resväsksbomber hade tillverkats och att säkerhetsarrangemangen kunde ha varit otillfredsställande.

Av de 84 resväsksbomberna som befaras vara på avvägar kan vissa finnas kvar i före detta Sovjetrepubliker och andra rent av i USA. Detta enligt Stanislav Lunev, före detta överste i sovjetiska militära underrättelsetjänsten GRU. Lunev vittnade vid ett amerikanskt kongressförhör i januari i år att Sovjetunionen under kalla kriget kan ha gömt resväsksbomber på amerikanskt

territorium.

En annan möjlig förklaring till var några av de bortkomna kärnvapnen finns är mer skrämmande. Enligt Yossef Bodansky, Director of the Congressional Task Force on Terrorism and Unconventional Warfare, så har bin Laden sedan 1996 försökt komma över atombomber och så småningom lyckats med hjälp av den tjetjenska maffian. I utbyte mot 30 miljoner dollar och två ton afghanskt heroin har bin Laden kommit över taktiska kärnvapen, eventuellt så många som 20 stycken, varav några är resväsksbomber.

USA:S NUVARANDE POSITION är bekymmersam. bin

på avväggar

Laden, driven av hat mot den amerikanska närvaron i Mellanöstern, har tydligt demonstrerat en kapacitet att urskillningslöst mörda stora mängder oskyldiga människor. Det finns skäl att frukta att han, i bästa fall, kan skaffa sig förmågan att skapa massförstörelse till en grad tidigare reserverad för nationer. I värsta fall har han den redan.

Under kalla kriget kunde USA genom vedergällningsprincipen avskräcka kärnvapenförmögna aktörer, det vill säga stater, från att använda kärnvapen. Vad som gör ett hot från terrorister skrämmande är att denna princip är satt ur spel, eftersom det inte finns något fiendeterritorium att bomba. Ett faktum som USA:s klart uttalade prioritet att finna bin Laden tydligt påvisar.

I EN STUDIE FRÅN HARVARD dras slutsatsen att USA:s bästa alternativ i stället är att hindra terrorister från att komma över kärnvapen. Eftersom detta är svårt, eller kanske till och med för sent, är USA:s näst bästa alternativ att hindra kärnvapen från att nå dess territorium. Dessvärre är ej heller detta ett tillräckligt tillfredsställande alternativ, eftersom det är näst intill omöjligt att stoppa all kärnvapenrelaterad smuggling in och ut ur ett land.

Vare sig avskräcka terroristerna eller förebygga terrorishotet är alltså realistiska lösningar. Alternativt skulle USA kunna göra det land som bistått bin Laden till föremål för en vedergällningsattack. Om USA allvarligt överväger detta alternativ så är det en policy som i dagsläget inte diskuteras öppet.

Det finns således lite USA kan göra för att skydda sig, utan att ändra sin nuvarande policy; att aldrig ge vika för terroristernas krav. Att ändra denna policy för att skydda sig mot en kärnvapenattack från terrorister är inget politiskt gångbart alternativ. Men eftersom allt talar för att bin Laden har både viljan och eventuellt även förmågan att använda massförstörelsevapen, är frågan om USA i det långa loppet har ett bättre alternativ för att rädda New York eller Washington från total förstörelse än att ändra sin nuvarande policy att inte ge efter för terroristkrav.

Möjligheten att USA skulle tvingas ändra sin utrikespolitik på grund av ett terroristkärnvapenhot är inte bara negativt för USA, utan för alla stater, både individuellt och kollektivt. Om terrorister genom kärnvapen kan ändra utrikespolitik de inte uppskattar så har terroristerna i princip uppnått en de facto vetorätt inom den internationella politiken. Detta på bekostnad av legitima politiska aktörer, såsom stater och internationella organisationer. Detta är ett mycket skrämmande scenario, men det är även alternativet att terrorister skulle använda sig av massförstörelsevapen om en stat vägrar ändra sin utrikespolitik. Utifrån ett sådant predikament är det näst på att det kalla krigets förutsägbara, om än bisarra, kärnvapenlogik framkallar sentimentalitet.

PATRIK LÄSER PROGRAMME OF INTERNATIONAL STUDIES.